

Råmanus til vinkling i magasinet «kontekst»

Så mye areal krever middagen din

En middag med storfe som hovedingrediens krever 9 ganger mer matjord enn en vegetarmiddag med belgvekster. I tillegg kommer beitearealet.

Av Liv Thoring

Dette kommer fram i en ny rapport fra Framtiden i våre hender. Vi har sammenliknet hvor mye jordbruksareal som kreves for å produsere råvarer til 5 forskjellige middager.

I figuren under ser du hvor mye jordbruksareal som kreves for å produsere de fem rettene. Til tross for at beiteareal ikke er inkludert, skiller storfe seg tydelig ut. Vi ser også at poteter, grønnsaker og olje, som her er illustrert med gul farge, krever svært beskjedne areal sammenliknet med kjøtt, fisk og belgvekster – som er illustrert med rødt.

Våre fem middagsalternativer

Vi har laget 3 med kjøtt, en med oppdrettslaks (fordi den spiser mye planteføde) og en vegetarisk. Kjøtt- og fiskerettene består av 200 gram okse, svin, kylling og

oppdrettslaks. Alle disse rettene har det samme tilbehøret: 2 poteter = 160 gram, 1 gulrot = 75 gram, ½ bunt brokkoli = 125 gram og 2 spiseskjeer planteolje til steking = 30 gram.

Vegetarretten har 300 gram våte belgvekster (= 100 gram tørre), det samme tilbehøret som de andre rettene pluss en ekstra gulrot og 1/2 løk = 50 gram.

En oksemiddag krever ca. 9 ganger så stort fulldyrket areal som en vegetar- eller laksemiddag, nesten 5 ganger så stort areal som en kylling-middag og 3,6 ganger så mye som en svinemiddag.

I våre beregninger kommer laks- og vegetarmiddagen ganske likt ut. Det må derfor bemerkes at 70 prosent av lakseføret er basert på vegetabiliske råvarer, mens 30 prosent er laget av fiskeråstoff. utfordringer knyttet til det marine råstoffet er ikke inkludert i disse beregningene, fordi vi her kun ser på areal dyrket jord. Lakseoppdrett har også betydelige utfordringer knyttet til lus og behandling av dette, rømming og ikke minst avfallsproblemer.

Etterspørselen etter mat øker

Hva vi velger å spise har stor betydning for hvor mye jordbruksareal vi legger beslag på. Den mest arealkrevende maten er også

mest vann- og fosforkrevende og genererer mest klimagasser.

Verdens folketall vokser fortsatt, og dermed øker etterspørselen etter mat, tekstilfibre og andre jordbruksvarer. Med stigende velstand øker også forbruket av de mest arealkrevende jordbruksvarene som kjøtt.

Jordbruksarealer som kilde til biodrivstoff legger ytterligere press på ressursene. Det er teknisk mulig å utvide jordbruksarealet og øke ytelsen gjennom mer intensivt bruk, men ikke uten konsekvenser for det biologiske mangfoldet, dyrevelferd og andre viktige miljøfaktorer.

Mye jord forsvinner hvert år

I Norge er 1 million dekar dyrket og dyrkbar jord blitt til veier, bygninger de siste 50 årene, og årlig forsvinner 10 000 dekar her i landet. (SSB) Dette er høye tall, når vi vet at bare 3 prosent av arealet vårt er jordbruksareal, og kun en prosent er egnet til å dyrke matkorn.

Nedbygging av landbruksjord i Norge skjer samtidig med at vi er et av de landene i verden som er mest avhengig av å importere landbruksvarer. I den norske landbrukspolitikken legges det ikke opp til noen endring som kan møte dette problemet. Vi skal fortsette å la 90 prosent av

jordbruksarealet brukes til å dyrke dyrefôr, og vi skal fortsette å ha et av verdens høyeste forbruk av den mest arealkrevende og klimaskadelige maten – nemlig kjøtt.

Globalt forsvinner årlig ca. 100 millioner dekar produktiv jord. Det tilsvarer omtrent en fjerdedel av Norges landareal. De viktigste årsakene er erosjon som følge av overbeiting, feil dyrkingsmåte, hogst og klimaendringer med tørke og flom. I tillegg bidrar nedbygging i form av byer og veier samt forurensning.

Like stor trussel som klimaendringene

Produktiv jord er en ressurs det tar årtusener å bygge opp. Skal vi klare å brødfø en økende verdensbefolkning må vi stanse det store, globale tapet av landbruksjord, - noe som er en like stor trussel som klimaendringene, og disse to krisene forsterker hverandre.

Klimaendringene vil for eksempel kunne føre til at landbruksareal i flere av verdens viktigste kornområder blir rammet av tørke og høyere temperatur med dertil kraftig reduksjon i avlingene.

Rammesak:

Masseforbruk av kjøtt.

I fjor ble det produsert 344.000 tonn kjøtt i Norge, 3,5 prosent mer enn i 2015 og 7,1 prosent mer enn for fem år siden. Økningen gjelder alle typer kjøtt. – Et så høyt masseforbruk av kjøtt er et problem for klimaet og verdens ressurser. Det går ut over dyrevelferden og helsen og øker sykdomsrisikoen, sier Unni Kjærnes, forsker ved Statens institutt for forbruksforskning (SIFO).

(Ev bakgrunnsinformasjon)

Mer info om kjøtt, kjøttforbruk og kjøttproduksjon: viktigesaker.no/kjott

Mer info om trusselen fra overforbruk: viktigesaker.no/flukten

